

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розвідувальні служби світу

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на
засіданні кафедри
міжнародних відносин
Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Розвідувальні служби світу
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова дисципліна
Курс / семестр	3/6
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни

Мета дисципліни є сформувати у студентів знання про розвідку, її діяльність у різних країнах світу.

Основними **завданнями** вивчення студентами дисципліни

«Розвідувальні служби світу» є: дати студентам цілісні й систематизовані знання про розвідувальні служби різних країн. Значення розвідувальних служб для функціонування держави є незаперечним. Знання про особливості розвідувальної діяльності, її вплив на політику держави та розвиток відносин з іншими країнами світу, набуті в процесі вивчення курсу, допомагають у формуванні основних професійних якостей. Навички з аналізу міжнародної ситуації, ролі держав у розвитку міжнародних відносин набуваються внаслідок дослідження еволюції діяльності розвідувальних служб, їхніх успіхів і прорахунків в окремі історичні періоди та на сучасному етапі. Приділяється увага проблемам реформування розвідки, а також співпраці між розвідувальними службами різних держав у сучасному світі. Структура курсу побудована з метою формування у студентів комплексного уявлення про функціонування розвідки в різних країнах світу.

Компетентності

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області.

ЗК5 Здатність працювати в міжнародному контексті.

СК2 Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК5 Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК8 Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

Програмні результати навчання

PH01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені.

PH02 Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

PH06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

3. Структура дисципліни

№ з/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1 Поняття розвідки та види розвідувальних служб	З'ясувати поняття «розвідка». Проаналізувати мету розвідувальних служб та види розвідувальної діяльності. Охарактеризувати функціонування розвідки. Розкрити законодавче регулювання діяльності розвідувальних служб. Визначити демократичні стандарти розвідувальних служб.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
2.	Тема 2. Розвідка і таємна дипломатія у часи античності	З'ясувати зародження розвідки. Визначити особливості розвідувальної діяльності Стародавнього Єгипту та Ассирії. Розкрити перші теоретичні положення шпіонажу. Охарактеризувати таємні війни Стародавньої Греції. Проаналізувати розвідку Олександра Македонського, Ганнібала, Понту Мітрідата 6 та Юлія Цезаря. Визначити роль розвідки у протистоянні Риму і Карфагену. Знати таємні війни римських імператорів.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
3.	Тема 3. Діяльність розвідки у середні віки та в епоху Відродження	Визначити таємну дипломатію і розвідку Візантії. Розкрити особливості середньовічної розвідки. Охарактеризувати еволюцію розвідки в епоху Відродження. Проаналізувати англійську розвідку у період Реформації. Знати про Френсіса Уолсінгема – засновника першої у світі професійної розвідувальної служби. Охарактеризувати таємну війну католицизму проти сил Реформації.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
4.	Тема 4. Особливості розвідувальної діяльності у XVII ст. та XVIII ст.	Розкрити розвідку кардинала Рішельє, кардинала Мазаріні, Олівера Кромвеля, Вільгельма III Оранського. Охарактеризувати війну за іспанську спадщину і таємні війни її учасників. З'ясувати методи і засоби роботи розвідки у XVIII ст. Визначити австро-пруське протистояння і таємний фронт Семилітньої війни.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи

		Проаналізувати розвідувальну діяльність під час війни американських колоній за незалежність.	
5.	Тема 5. Особливості розвідувальної діяльності у XIX ст. та під час Першої світової війни	Визначити таємні війни проти революційної Франції. Проаналізувати розвідувальні служби Наполеона Бонапарта. Визначити роль Американської розвідки під час Громадянської війни (1861-1865 рр.) Охарактеризувати розвідку Пруссії: її роль та місце у зовнішній політиці держави. З'ясувати діяльність німецької розвідки напередодні Першої світової війни. Визначити розвідувальну діяльність держав Антанти в умовах назрівання світової кризи. З'ясувати протистояння розвідок ворогуючих таборів у ході війни.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
6.	Тема 6. Розвідувальна діяльність у міжвоєнний період	З'ясувати відновлення Німеччини статусу великої держави в Європі Розкрити дипломатичну і розвідувальну підготовку «Третього рейху» до реваншу Проаналізувати діяльність англійських, французьких і радянських спецслужб напередодні Другої світової війни	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
7.	Тема 7. Розвідувальна діяльність у період Другої світової війни	Визначити участь німецьких спецслужб у завоюванні Польщі. Створення РСХА. З'ясувати протистояння німецьких і французьких спецслужб на території окупованої Франції. Розкрити розвідувальну підготовку Німеччини до підкорення Англії. Розкрити діяльність німецької та радянської розвідок напередодні Німецько-радянської війни Охарактеризувати реалізацію плану «Барбаросса» та його провал. Перл-Харбор: успіхи і прораханки японських та американських спецслужб. Визначити розвідувальну роботу Німеччини, СРСР, Англії і США у ході основних воєнних і політичних подій 1942-1943 рр. визначити діяльність спецслужб воюючих сторін на завершальному етапі	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи

		Другої світової війни.	
8.	Тема 8. Таємні війни «Холодної війни»	Розглянути діяльність західних і радянських спецслужб на початку «холодної війни». Проаналізувати створення Центрального розвідувального управління у США, його структуру, основні завдання і місце у системі американської розвідки. Визначити реорганізацію радянської розвідки. Знати про Комітет державної безпеки СРСР: структуру, функції і методи роботи. Характеризувати таємні операції ЦРУ і КДБ	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
9.	Тема 9. Розвідка США	З'ясувати історію розвідки США. Характеризувати законодавство про розвідку «Закон про шпигунство » 1917 р. та «Закон про антиурядову агітацію» 1918 р. Визначити діяльність Управління стратегічних служб (УСС) та Центрального розвідувального управління (ЦРУ).	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
10.	Тема 10. Розвідка Англії	Визначити зародження англійської розвідки. Розкрити діяльність Секретного управління та фінансування розвідки. Розглянути розвідку Англії під час Першої, під час Другої світової і під час «Холодної війни». Проаналізувати діяльність англійської розвідки після 1987 р.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
11.	Тема 11. Розвідка Франції	Розкрити зародження французької розвідки. Проаналізувати діяльність Розвідки Франції під час Першої світової війни, під час Другої світової війни. Охарактеризувати післявоєнну розвідку і колоніальні конфлікти. З'ясувати діяльність розвідки Франції на сучасному етапі.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
12.	Тема 12. Розвідка Китаю	З'ясувати діяльність Шехуейбу, Головного слідчого управління і Міністерства державної безпеки КНР.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи,

			Завдання для самостійної роботи
13.	Тема 13. Розвідка Туреччини	Проаналізувати діяльність Служби національної безпеки Туреччини. З'ясувати організацію національної розвідки Туреччини. Розкрити військову розвідку Туреччини.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
14.	Тема 14. Розвідка Росії	Визначити діяльність Служби зовнішньої розвідки Російської Федерації: цілі, завдання, структуру.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
15.	Тема 15. Розвідка України	Знати про Службу зовнішньої розвідки України. Аналізувати воєнну розвідку. Розкрити діяльність Служби безпеки України.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	30
Бали за контрольну роботу за теми, винесені на лекційні і семінарські заняття	50
Бали за індивідуальну роботу	10
Бали за самостійне опрацювання додаткової літератури	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Бали за теми,	Бали за підсумкову	Бали за індивідуаль	Бали за самостійне опрацювання	Максимальна кількість балів
---------------	--------------------	---------------------	--------------------------------	-----------------------------

винесені на лекційні і семінарські заняття	письмову контрольну роботу по темах, які винесені на лекційні і семінарські заняття	ну роботу	додаткової літератури для написання індивідуального завдання	
1	2	3	4	6
Максимально 30	Максимально 50	Максимально 10	Максимально 10	100

Оцінювання відповідей студентів на практичних заняттях відбувається за 5 бальною шкалою

Поточний контроль з дисципліни «Розвідувальні служби у світі» відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять, написання контрольної роботи, підготовки індивідуальної роботи та контролю самостійного опрацьованої додаткової літератури.

Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), коротких письмових / тестових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимум 30 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за стобальною системою. У кінці семестру сума всіх оцінок ділиться на кількість оцінок та множить на 6.

Контроль знань та навичок, що базуються на засвоєнні лекційних та семінарських занять, здійснюється шляхом написання студентами контрольної роботи (у розгорнутій та/або тестовій формі). За опрацювання усіх тем, визначених для лекційних і семінарських занять, студент може отримати максимум 50 балів.

Навики роботи із науковою літературою, вміння аналізувати знайдені матеріали, робити висновки та узагальнення студенти реалізують шляхом написання індивідуальних робіт. Індивідуальна робота оцінюється максимум 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль дисципліни здійснюється у формі заліку та передбачає виконання письмових залікових завдань, які містять як розгорнуті, так і тестові завдання. На залік виносяться питання, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни. Залік проводиться на останньому семінарському занятті.

Критерії поточного оцінювання:

Відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»](#) (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](#) (Нова редакція) (введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

- «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті

теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

- «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми)
Література:	
Гвоздь В. Історичні, правові і політичні аспекти розвідувальної діяльності держави. Монографія. – К. «Борисфен Інтел». 2018. – 576 с.	
Гуменюк Б.І. Дипломатична служба: правове регулювання: Навч. посібник. К.: Либідь, 2007. – 340 с.	
Дацків І. Б. Українська дипломатія (1917 – 1923 рр.) у контексті світової історії. Тернопіль, КРОК, 2013. – 621 с.	
Зленко А. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України. К.: ВПЦ КГУ, 2009. – 384 с.	
Киссинджер Г. Дипломатія. М.; Ладомир, 1997. – 830 с.	
Пик С. М. Таємна дипломатія і розвідка у міжнародних відносинах : навч. посіб. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012.– 513 с.	
Пик С. М. Види таємної дипломатії та особливості їхнього функціонування у міжнародних відносинах / С. М. Пик, Д. А. Костюк // Вісник Донецького національного університету. Серія : Політичні науки. - 2016. - № 1. - С. 48-53. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdonnupn_2016_1_12 .	
Сардачук П.Д., Кулик О.П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: Навч. посібник. К.: Україна, 2001. – 256 с.	
Полмар Н., Аллен Т. Б. Энциклопедия шпионажа / Пер. с англ. В. Смирнова. – М. : КРОН-ПРЕСС, 1999. – 816 с.	
Дмитренко В. Розвідка та інші таємні служби стародавнього Риму та його супротивників / Володимир Дмитренко. Львів: Кальварія, 2008. – 752 с.	
Сунь-цзи «Мистецтво війни» Видавництво Старого Лева 2015. – 112 с.	
Пилипчик В.Г., Будаков М.О., Гірич В.М. Система організації управління і правового забезпечення діяльності спецслужб (досвід країн Європейського Союзу та Північної Америки): аналітична доповідь. – НІСД, –	

К. – 2012 (Інтернет-ресурс).

Служба зовнішньої розвідки України : історія і сьогодення / авт.-упоряд. О.В.Скрипник. – К.: «АДЕФ-Україна», 2012. – 104 с., іл.

11. Інформаційні ресурси

Інформаційною базою вивчення навчальної дисципліни є:

- законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні, методичні матеріали та рекомендації міністерств і відомств;
- праці вітчизняних і зарубіжних вчених;
- матеріали науково-практичних конференцій;
- підручники та навчальні посібники на електронних носіях;
- професійні видання України;
- Інтернет-ресурси, зокрема:

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого – <https://nlu.org.ua/>

Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра міжнародних відносин м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 1, каб. 103. Тел.: +80342 75-20-27 Email: https://kmv.pnu.edu.ua/ Ст. лаборант кафедри: Богачик-Дідович Юлія Ярославівна Сторінки в соцмережах: https://www.facebook.com/pnuir https://instagram.com/pnu_international_relations?igshid=MDM4ZDc5MmU=
Викладач	 Струтинська Тетяна Зіновіївна Кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин
Контактна інформація	+80342 75-20-27 tetiana.z.strutynska@pnu.edu.ua

я викладача	
----------------	--

8. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» (затверджене наказом Міністерства України № 245 від 15.07.1996 р.).
Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали , пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафедр міжнародних відносин.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування

	<u><i>результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).</i></u>
--	--

Викладач

Струтинська Т.З.